

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 25. 10. 2021, sp. zn. 74 Co 18/2021, ECLI:CZ:KSBR:2021:74.CO.18.2021.1

Číslo: 44/2022

Právní věta:

Právo na náhradu hotových výdajů advokáta a odměny za zastupování, které platil advokátu, jehož soud ustanovil opatrovníkem účastníka podle § 29 odst. 4 o. s. ř., má stát ve sporném řízení jen vůči protistraně takového účastníka (nikoli vůči takto zastoupenému účastníku), i to jen za předpokladu že takové protistraně byla uložena náhrada nákladů řízení zastoupenému účastníku.

Soud: Krajský soud v Brně

Datum rozhodnutí: 25.10.2021

Spisová značka: 74 Co 18/2021

Číslo rozhodnutí: 44

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Náklady řízení, Odměna advokáta, Opatrovník procesně právní [Opatrovník]

Předpisy: § 142 o. s. ř.

§ 149 odst. 2 o. s. ř.

§ 29 odst. 4 o. s. ř.

§ 30 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Dotčená rozhodnutí:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2009, sp. zn. [21 Cdo 1997/2008](#), uveřejněný pod číslem 109/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2019, sp. zn. [26 Cdo 4150/2018](#), uveřejněný pod číslem 32/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. [29 Cdo 1527/2021](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2021, sp. zn. [26 Cdo 1377/2021](#)

Sbírkový text rozhodnutí:

Odvolací soud změnil usnesení soudu prvního stupně ve výrocích o nákladech státu tak, že žádnému z účastníků se povinnost nahradit České republice náklady státu neukládá.

I. Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 2. 11. 2020, č. j. 6 C 50/2020-114, uložil Okresní soud ve Vyškově účastníkům zaplatit České republice, na účet Okresního soudu ve Vyškově, náklady zálohované státem, a to žalobci částku 3 526,20 Kč (I. výrok) a žalovanému částku 23 598,40 Kč (II. výrok).

2. Soud vyšel z toho, že žalobce se po žalovaném domáhal zaplacení částky 75 000 Kč s příslušenstvím a soudem ustanovené opatrovnici žalovaného byla přiznána odměna ve výši 27 124,60 Kč. Rozsudkem č. j. 6 C 50/2020-103, vyhlášeným dne 23. 9. 2020, soud řízení částečně zastavil, částečně žalobě vyhověl a v části žalobu zamítl, přičemž v řízení měl žalobce úspěch v rozsahu 87 % a žalovaný v rozsahu 13 %. S odkazem na § 148 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), soud podle úspěchu účastníků uložil žalobci nahradit státu zaplacenou odměnu ustanovené opatrovnice žalovaného v částce 3 526,20 Kč a žalovanému v částce 23 598,40 Kč.

II. Odvolání a vyjádření k němu

3. Proti usnesení podal dne 18. 11. 2020 žalovaný prostřednictvím opatrovnice odvolání. Namítal, že nákladová povinnost vůči státu se odvíjí od toho, kterému z účastníků vznikne povinnost k náhradě nákladů řízení druhému účastníkovi. Vzhledem k tomu, že žalovaný podal proti II. a IV. výroku rozsudku odvolání, považoval rozhodnutí soudu za předčasné.

III. Důvodnost odvolání

4. Krajský soud v Brně jako soud odvolací (§ 10 o. s. ř.) po zjištění, že odvolání bylo podáno k tomu oprávněným subjektem (§ 201 o. s. ř.), směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je přípustné (§ 201, § 202 o. s. ř.) a bylo podáno včas (§ 204 odst. 1 o. s. ř.), v souladu s ustanovením § 212 a § 212a odst. 6 o. s. ř. přezkoumal rozhodnutí soudu prvního stupně v mezích, ve kterých se odvolatel přezkoumání rozhodnutí domáhal, a z důvodů, které se týkají toho, co soud prvního stupně řešil ve výroku usnesení, a bez nařízení jednání (§ 214 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.) dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

5. Z obsahu spisu k předmětu odvolacího řízení odvolací soud zjistil, že návrhem na vydání elektronického platebního rozkazu, doručeným soudem dne 8. 1. 2020, se žalobce domáhal po žalovaném zaplacení částky 75 000 Kč s úrokem ve výši 13,65 % ročně od 8. 1. 2009 do zaplacení a se zákonným úrokem z prodlení od 1. 6. 2009 do zaplacení a smluvní pokuty ve výši 2 590 Kč. Usnesením ze dne 10. 6. 2020, č. j. 6 C 50/2020-42 (které nabylo právní moci 14. 7. 2020), soud ustanovil žalovanému jako osobě neznámého pobytu dle § 29 odst. 3 o. s. ř. opatrovnici JUDr. I. V., MBA, advokátku. Podáním ze dne 7. 9. 2020 vzal žalobce žalobu zpět o částku 6 057 Kč se zákonným úrokem z prodlení od 1. 6. 2009 do zaplacení a o úrok ve výši 13,65 % ročně z částky 68 943 Kč od 8. 1. 2009 do 20. 3. 2009 s odůvodněním, že při sepsu žaloby nebyly zohledněny dvě zaplacené splátky.

6. Rozsudkem vyhlášeným dne 23. 9. 2020, č. j. 6 C 50/2020-103, soud zastavil řízení o zaplacení částky 6 057 Kč s úrokem ve výši 13,64 % ročně od 8. 1. 2009 do 20. 3. 2009 a se zákonným úrokem z prodlení ve výši 9,25 % ročně od 1. 6. 2009 do 30. 6. 2009, ve výši 8,5 % ročně od 1. 7. 2009 do 31. 12. 2009, ve výši 8 % ročně od 1. 1. 2010 do 30. 6. 2010, ve výši 7,75 % ročně od 1. 7. 2010 do 30. 6. 2012, ve výši 7,5 % ročně od 1. 7. 2012 do 31. 12. 2012, ve výši 7,05 % ročně od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2017, ve výši 7,5 % ročně od 1. 1. 2018 do 30. 6. 2018, ve výši 8 % ročně od 1. 7. 2018 do 31. 12. 2018, ve výši 8,75 % ročně od 1. 1. 2019 do 30. 6. 2019, ve výši 9 % ročně od 1. 7. 2019 do 30. 6. 2020, ve výši 7,25 % ročně od 1. 7. 2020 do 23. 9. 2020 a ve výši repo sazby stanovené Českou

národní bankou k prvnímu dni každého kalendářního pololetí, v němž prodlení žalovaného trvá, zvýšené o 7 procentních bodů od 24. 9. 2020 do zaplacení (I. výrok), uložil žalovanému zaplatit žalobci částku 68 943 Kč s úrokem ve výši 13,64 % ročně od 21. 3. 2009 do zaplacení a s úrokem z prodlení ve výši 9,25 % ročně od 1. 6. 2009 do 30. 6. 2009, ve výši 8,5 % ročně od 1. 7. 2009 do 31. 12. 2009, ve výši 8 % ročně od 1. 1. 2010 do 30. 6. 2010, ve výši 7,75 % ročně od 1. 7. 2010 do 30. 6. 2012, ve výši 7,5 % ročně od 1. 7. 2012 do 31. 12. 2012, ve výši 7,05 % ročně od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2017, ve výši 7,5 % ročně Kč od 1. 1. 2018 do 30. 6. 2018, ve výši 8 % ročně od 1. 7. 2018 do 31. 12. 2018, ve výši 8,75 % ročně od 1. 1. 2019 do 30. 6. 2019, ve výši 9 % ročně od 1. 7. 2019 do 30. 6. 2020, ve výši 7,25 % ročně od 1. 7. 2020 do 23. 9. 2020 a od 24. 9. 2020 do zaplacení ve výši repo sazby stanovené Českou národní bankou k prvnímu dni každého kalendářního pololetí, v němž prodlení žalovaného trvá, zvýšené o 7 procentních bodů (II. výrok), zamítl žalobu o zaplacení smluvní pokuty ve výši 2 590 Kč a úroku ve výši 13,64 % ročně z částky 6 057 Kč od 8. 1. 2009 do zaplacení (III. výrok), uložil žalovanému nahradit žalobci náklady řízení ve výši 32 530,70 Kč (IV. výrok) a přiznal opatrovnici žalovaného odměnu ve výši 27 124,60 Kč (V. výrok). Dále rozhodl, že o nákladech zálohovaných státem bude rozhodnuto samostatným usnesením (VI. výrok) a že po právní moci rozsudku bude žalobci vrácena část uhrazeného soudního poplatku ve výši 242 Kč (VII. výrok).

7. Výroky I., III., V., VI. a VII. rozsudku ze dne 23. 9. 2020, č. j. 6 C 50/2020-103, nabyly právní moci dne 10. 10. 2020. Proti II. a IV. výroku rozsudku podal žalovaný prostřednictvím opatrovnice včasné odvolání.

8. Krajský soud v Brně jako soud odvolací usnesením ze dne 29. 6. 2021, č. j. 74 Co 17/2021-136, ve znění opravného usnesení z téhož dne č. j. 74 Co 17/2021-139, změnil II. a IV. výrok rozsudku tak, že schválil smír tohoto znění: „Žalovaný se zavazuje zaplatit žalobci částku 68 943 Kč s úrokem ve výši 13,64 % ročně od 21. 3. 2009 do zaplacení a s úrokem z prodlení ve výši 9,25 % ročně od 1. 6. 2009 do 30. 6. 2009, ve výši 8,5 % ročně od 1. 7. 2009 do 31. 12. 2009, ve výši 8 % ročně od 1. 1. 2010 do 30. 6. 2010, ve výši 7,75 % ročně od 1. 7. 2010 do 30. 6. 2012, ve výši 7,50 % ročně od 1. 7. 2012 do 31. 12. 2012, ve výši 7,05 % ročně od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2017, ve výši 7,50 % ročně od 1. 1. 2018 do 30. 6. 2018, ve výši 8 % ročně od 1. 7. 2018 do 31. 12. 2018, ve výši 8,75 % ročně od 1. 1. 2019 do 30. 6. 2019, ve výši 9 % ročně od 1. 7. 2019 do 31. 12. 2019, ve výši 9 % ročně od 1. 1. 2020 do 30. 6. 2020, ve výši 7,25 % ročně od 1. 7. 2020 do 23. 9. 2020 a od 24. 9. 2020 do zaplacení ročně ve výši repo sazby stanovené Českou národní bankou k prvnímu dni každého kalendářního pololetí, v němž prodlení žalovaného trvá, zvýšené o 7 procentních bodů, to vše do tří dnů od právní moci usnesení o schválení smíru. Žalovaný se dále zavazuje nahradit žalobci náklady řízení před soudy obou stupňů ve výši 16 265,35 Kč do tří dnů od právní moci usnesení o schválení smíru. Tímto budou veškeré nároky obou stran z předmětu řízení vypořádány.“ (I. výrok) a uložil žalovanému zaplatit České republice na účet Okresního soudu ve Vyškově soudní poplatek za podané odvolání ve výši 1 000 Kč (II. výrok).

9. Podle § 140 odst. 2 o. s. ř. byl-li ustanoven účastníku zástupcem nebo opatrovníkem advokát, platí jeho hotové výdaje a odměnu za zastupování, popřípadě též náhradu za daň z přidané hodnoty, stát; při určení náhrady hotových výdajů a odměny za zastupování se postupuje podle ustanovení zvláštního právního předpisu o mimosmluvní odměně a náhradu za daň z přidané hodnoty soud určí z odměny za zastupování a z náhrady hotových výdajů podle sazby daně z přidané hodnoty stanovené zvláštním právním předpisem. V odůvodněných případech stát poskytne advokátovi přiměřenou zálohu.

10. Dle § 149 odst. 2 o. s. ř. zastupoval-li ustanovený advokát účastníka, jemuž byla přisouzena náhrada nákladů řízení, je ten, jemuž byla uložena náhrada těchto nákladů, povinen zaplatit státu náhradu hotových výdajů advokáta a odměnu za zastupování.

11. V rozsudku ze dne 15. 12. 2009, sp. zn. [21 Cdo 1997/2008](#), uveřejněném pod číslem 109/2010 Sb.

rozh. obč. (dále jen „R 109/2010“), Nejvyšší soud vysvětlil, že osobou oprávněnou k přisouzení náhrady nákladů řízení je podle hledisek uvedených v ustanovení § 142 o. s. ř. účastník řízení i tehdy, byl-li v řízení zastupován advokátem, kterého mu ustanovil soud ve smyslu ustanovení § 30 o. s. ř. Požadavek ustanovení § 149 odst. 2 o. s. ř. o tom, že ten, jemuž byla uložena náhrada těchto nákladů, je povinen zaplatit státu náhradu hotových výdajů advokáta a odměnu za zastupování, se při rozhodování o náhradě nákladů řízení mezi účastníky projeví v tom, že soud sice náhradu nákladů řízení (včetně náhrady hotových výdajů advokáta a odměny za zastupování) přizná zastupovanému účastníku, avšak povinnost k jejich zaplacení stanoví ve prospěch státu. K závěrům tohoto rozsudku se Nejvyšší soud přihlásil např. též v rozsudku ze dne 24. 7. 2019, sp. zn. [26 Cdo 4150/2018](#), uveřejněném pod číslem 32/2020 Sb. rozh. obč. a aplikoval jej (pro rozhodování o nákladech dovolacího řízení) např. též v usnesení ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. [29 Cdo 1527/2021](#).

12. V literatuře není pochyb o tom, že stejný postup se uplatní nejen tehdy, půjde-li o zastoupení advokátem podle § 30 o. s. ř., nýbrž i tehdy, zastupoval-li ve sporném řízení účastníka, jemuž byla přisouzena náhrada nákladů řízení opatrovník pro řízení ustanovený soudem z řad advokátů (v obou případech jde o zastoupení na základě rozhodnutí soudu); srov. Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2009 (dále jen „Komentář“), str. 1003. Z ustanovení § 149 odst. 2 o. s. ř. tedy plyne, že právo na náhradu hotových výdajů advokáta a odměny za zastupování, které platil (platí) advokátu, jehož soud ustanovil zástupcem účastníka podle § 30 o. s. ř., nebo opatrovníkem účastníka podle § 29 odst. 4 o. s. ř., má stát ve sporném řízení jen vůči protistraně takového účastníka (nikoli vůči takto zastoupenému účastníku), i to jen za předpokladu že takové protistraně byla uložena náhrada nákladů řízení zastoupenému účastníku (srov. opět Komentář, str. 1003). V takovém případě soud rozhodující o nákladech řízení nevydává samostatné rozhodnutí o náhradě nákladů řízení státu, nýbrž (v souladu s § 149 odst. 2 o. s. ř. a závěry [R 109/2010](#)) v rámci rozhodování o náhradě nákladů řízení mezi spornými stranami zaváže protistranu zaplatit tu část náhrady nákladů řízení zastoupeného účastníka, kterou tvoří náhrada hotových výdajů a odměny za zastupování ustanoveného advokáta, státu (České republice) srov. opět usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 1527/2021](#).

13. Kdyby tedy v této věci byl důvod postupovat způsobem plynoucím z § 149 odst. 2 o. s. ř. a z [R 109/2010](#), projevilo by se to již ve výroku o nákladech řízení mezi účastníky obsaženém v odvolacím soudem schváleném smíru (srov. odstavec 8. výše).

14. Jestliže účastníku, řízení, jehož opatrovníkem soud ve sporném řízení ustanovil podle § 29 odst. 4 o. s. ř. advokáta, nevznikne vůči protistraně právo na náhradu nákladů řízení (nebo jejich poměrnou část), nemá stát právo na náhradu hotových výdajů advokáta a odměny za zastupování, které platil (platí) takovému opatrovníku (nebo právo na náhradu jejich poměrné části) vůči žádnému z účastníků řízení.

15. O takový případ jde i v této věci, když žalobci povinnost hradit (zastoupenému) žalovanému náklady řízení podle obsahu smíru nevznikla a žalovaný sám povinnost k náhradě takových nákladů státu nemá. Odvolací soud proto změnil dle ustanovení § 220 odst. 1 o. s. ř. první a druhý výrok odvoláním napadeného usnesení tak, že žádnému z účastníků se povinnost nahradit České republice náklady státu neukládá.

16. O odměně opatrovnice žalovaného za odvolací řízení rozhodne soud prvního stupně samostatným usnesením.